

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag hviler i væsentlig grad på de overvejelser, situationen omkring dansk teater har været genstand for i den af regeringen den 26. januar 1954 nedsatte teaterkommission, der afgav sin betænkning i december 1960. Denne betænkning bygger tildels på to tidligere betænkninger afgivet henholdsvis af justitsministeriets udvalg af 27. august 1938 (betænkning 1941) og samme ministeriums udvalg af 31. januar 1949 (betænkning 1952).

Der kan i det hele henvises til teaterkommissionens betænkning og det lovudkast med motiver, som denne udmundede i.

Bortset fra rent redaktionelle ændringer i dette lovudkast vil der i det følgende blive gjort rede for de ændringer, der ved det foreliggende lovforslag er gjort i betænkningens udkast.

Medens Det kongelige Teaters forhold har været ordnet ved særlig lov, jfr. senest lov nr. 40 af 14. februar 1935, har der ikke hidtil eksisteret nogen lovgivning om landets øvrige teatre — bortset fra afgiftsbestemmelser i forlystelsesaftsloven samt nogle særregler for de københavnske privatteatre i den nedenfor nævnte lov af 1889. Teatrenes forhold i almindelighed har været reguleret af en administrativt udformet praksis.

Af vigtigere ændringer i teatrenes forhold til det offentlige siden 1950 kan særligt fremhæves:

Forlystelsesaftiften blev i det væsentlige afskaffet for teaterforestillingers vedkommende ved lov nr. 260 af 27. maj 1950, idet den herefter hovedsagelig kun er bibeholdt for forestillinger, ved hvilke der finder servering sted på tilskuerpladserne.

Den hidtil gældende teatercensur bortfaldt fra den 1. april 1954, jfr. justitsministeriets cirkulære nr. 162 af 22. december 1953.

Ved lov nr. 15 af 6. februar 1957 blev — i overensstemmelse med en indstilling fra teaterkommissionen — lov nr. 62 af 12. april 1889 om teaterdrift i København ophævet, dog med en bestemmelse om betinget eneret for Det kongelige Teater til enkelte ældre værker.

Vilkårene for teaterdrift har imidlertid efter den i den sidste menneskealder skete udvikling ændret sig så fundamentalt, at det må findes fornødent at skabe lovhjemmel for en sanering af og støtte til danske teatre, hvis teatrets kunst skal kunne trives i Danmark.

Teatrets kunst er den kunstart, der stiller de kostbareste krav til sin udøvelse.

Når bortses fra de særegne sommerfriluftsforestillinger og forsøgsscener, der periodevis med held har arbejdet under yderst primitive forhold, kræver teatret en særlig bygning med teatersal, scene og prøvelokaliteter.

Scenen kræver et teknisk udstyr, der særligt med nutidens fordringer til dekorations- og belysningsmateriel stiller store krav til teknisk apparatur. Teaterproduktionen fordrer specielle værksteder med teateruddannet håndværkerpersonale. Teatret kræver slutteligt og vigtigst en kunstnerstab.

Opsætningsudgifterne til teaterforestillingerne er gennem den i det sidste århundrede skete udvikling, der udstyrsmæssigt har krævet en stadig stærkere individualisering af den enkelte forestilling, steget meget betydeligt, men helt afgørende har dog senere tiders pris- og lønudvikling spillet ind, idet det ikke har været muligt gennem en billetprisforhøjelse at skabe den for et skuespilteater nødvendige balance mellem indtægter og udgifter med en hensigtsmæssig risikomargin.

Gennem en lang årrække har driftsvilkårene for de faste teatre i provinsen været af den art, at kun offentlige tilskud fra stat og kommune har kunnet sikre disse teatre en fortsat drift.

De rejsende teatre har heller ikke kunnet klare sig uden offentlig støtte, en støtte, der dog har været så beskeden, at flere selskaber har måttet standse og andre nedsætte kvaliteten eller kvantiteten af de udsendte forestillinger.

I hovedstadsområdet har — set over en længere periode — kun ét teater, „Det ny Teater“, kunnet klare sig uden tilskud.

Under disse forhold må det synes yderst påkrævet nærmere at søge de økonomiske vilkår for landets teaterdrift saneret, idet man samtidigt gruppevis og individuelt søger rammerne lagt for en hensigtsmæssig støtteordning for teaterkunsten.

Uden offentlig støtte ville der i dag, bortset fra yderst sjældne teatertourner, ikke eksistere et teaterliv udenfor hovedstaden. I hovedstadsområdet kan for tiden to underholdningsteatre på Frederiksberg og ét teater i København, „Det ny Teater“ bære sig.

Med disse tre teatre alene vil det på længere sigt ikke være muligt at opretholde en levende dramatisk kunst her i landet.

I det europæiske kulturliv fra den græske og romerske oldtid og op til i dag har teatrets kunst spillet en afgørende rolle, og netop indenfor teaterkunsten findes de mest levende vidnesbyrd om den